

KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 9 päivänä heinäkuuta 2009,

ekologisista arviointiperusteista yhteisön ympäristömerkin myöntämiseksi majoituspalveluille

(tiedoksiannettu numerolla K(2009) 5619)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2009/578/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen,

ottaa huomioon tarkistetusta yhteisön ympäristömerkin myöntämisympäristelmästä 17 päivänä heinäkuuta 2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1980/2000 ⁽¹⁾ ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan,

on kuullut Euroopan unionin ympäristömerkintälautakuntaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksen (EY) N:o 1980/2000 mukaan yhteisön ympäristömerkki voidaan myöntää tuotteelle, jolla on ominaisuuksia, joiden ansiosta se voi vaikuttaa merkittävästi keskeisten ympäristönäkökohtien parantamiseen.
- (2) Asetuksessa (EY) N:o 1980/2000 säädetään, että erityiset ympäristömerkin myöntämisperusteet, jotka perustuvat Euroopan unionin ympäristömerkintälautakunnan laatimaan myöntämisperusteita koskevaan ehdotukseen, vahvistetaan tuoteryhmittäin.
- (3) Lisäksi siinä säädetään, että ympäristömerkin myöntämisperusteet ja niihin liittyvät arviointi- ja todentamisvaatimukset tarkistetaan hyvissä ajoin ennen kyseessä olevalle tuoteryhmälle vahvistettujen myöntämisperusteiden voimassaoloajan päättymistä.
- (4) Ekologisista arviointiperusteista yhteisön ympäristömerkin myöntämiseksi majoituspalveluille 14 päivänä huhtikuuta 2003 tehdyllä komission päätöksellä 2003/287/EY ⁽²⁾ vahvistettujen ekologisten arviointiperusteiden ja niihin liittyvien arviointi- ja todentamisvaatimusten uudelleentarkastelu on asetuksen (EY) N:o 1980/2000 mukaisesti tehty hyvissä ajoin ennen niiden voimassaoloajan päättymistä. Kyseiset ekologiset arviointiperusteet ja niihin liittyvät arviointi- ja todentamisvaatimukset ovat voimassa 31 päivään lokakuuta 2009.
- (5) Kyseisen tarkastelun vuoksi sekä tieteellisen ja markkinoiden kehityksen huomioon ottamiseksi on aiheellista muuttaa tuoteryhmän määritelmää ja vahvistaa uudet ekologiset arviointiperusteet.
- (6) Ekologisten arviointiperusteiden sekä niihin liittyvien arviointi- ja todentamisvaatimusten olisi oltava voimassa neljä vuotta tämän päätöksen tekopäivästä.
- (7) Majoituspalveluja koskevat ekologiset arviointiperusteet olisi jaettava pakollisiin arviointiperusteisiin ja valinnaisiin arviointiperusteisiin.
- (8) Mikroyritysten, sellaisena kuin ne määritellään mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä 6 päivänä toukokuuta 2003 annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY ⁽³⁾, osalta on asianmukaista säätää yhteisön ympäristömerkin hakemusmaksun ja vuosimaksun vahvistamisesta 10 päivänä marraskuuta 2000 tehdyn komission päätöksen 2000/728/EY ⁽⁴⁾ 5 artiklan mukaisesti lisälennuksista ympäristömerkin hakemusmaksuista ja käyttömaksuista, jotta voidaan ottaa huomioon niiden rajalliset voimavarat ja merkittävä osuus tässä tuoteryhmässä; lisälennukset tulisivat niiden alennusten lisäksi, joista säädetään asetuksessa (EY) N:o 1980/2000 ja päätöksen 2000/728/EY 1 ja 2 artiklassa.

⁽²⁾ EYVL L 102, 24.4.2003, s. 82.⁽³⁾ EUVL L 124, 20.5.2003, s. 36.⁽⁴⁾ EYVL L 293, 22.11.2000, s. 18.⁽¹⁾ EYVL L 237, 21.9.2000, s. 1.

- (9) Sen vuoksi päätös 2003/287/EY olisi korvattava.
- (10) Niille palveluntarjoajille, joiden matkailupalveluille on myönnetty ympäristömerkki päätöksen 2003/287/EY perusteiden mukaisesti, olisi myönnettävä siirtymäaika, jotta palveluntarjoajilla olisi riittävästi aikaa mukauttaa palvelunsa tarkistettujen perusteiden ja vaatimusten mukaisiksi. Palveluntarjoajilla olisi myös oltava mahdollisuus toimittaa päätöksessä 2003/287/EY tai tässä päätöksessä vahvistettujen perusteiden mukaisia hakemuksia päätöksen 2003/287/EY voimassaolon päättymiseen asti.
- (11) Tässä päätöksessä säädetyt toimenpiteet ovat asetuksen (EY) N:o 1980/2000 17 artiklalla perustetun komitean lausunnon mukaiset,
- b) sen on täytettävä kaikki tämän päätöksen liitteessä olevassa A jaksossa vahvistetut perusteet;
- c) sen on täytettävä riittävä määrä tämän päätöksen liitteessä olevassa B jaksossa vahvistetuista perusteista saadakseen 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun määrän pisteitä.
2. Edellä olevan 1 kohdan c alakohdan soveltamiseksi majoituspalvelujen on saatava vähintään 20 pistettä pääasiallisesta palvelusta.
3. Edellä 2 kohdassa tarkoitettuja pistemääriä korotetaan seuraavasti, jos tarjotaan myös seuraavia majoituspalvelun hallinnoimia tai omistamia palveluja:

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Tuoteryhmään "majoituspalvelut" kuuluu yömajoituksen tarjoaminen maksua vastaan asianmukaisesti varustetuissa huoneissa, joissa on vähintään vuode, kun palvelua tarjotaan pääasiallisena palveluna vieraille ja vuokraajille.

Majoituspalveluihin voivat sisältyä ravintolapalvelut, liikunta- ja vapaa-ajantoiminnot ja/tai viheralueet.

2. Tämän päätöksen soveltamiseksi ateriapalveluihin sisältyy aamiainen; liikunta- ja vapaa-ajantoimintoihin kuuluvat saunat, uima-altaat ja kaikki muut majoitusalueella sijaitsevat palvelut sekä viheralueet, kuten vieraiden käytössä olevat puistot ja puutarhat.

3. Tässä päätöksessä mikroyrityksillä tarkoitetaan suosituksen 2003/361/EY määritelmän mukaisia mikroyrityksiä.

2 artikla

1. Saadakseen asetuksen (EY) N:o 1980/2000 mukaisen yhteisön ympäristömerkin, jäljempänä 'ympäristömerkki', majoituspalvelun on täytettävä seuraavat vaatimukset:

a) sen on kuuluttava tuoteryhmään "majoituspalvelut";

a) kolme pistettä ateriapalveluista;

b) kolme pistettä vierailijoiden käytössä olevista viher- tai ulko-alueista;

c) kolme pistettä vapaa-ajan tai liikuntatoiminnoista tai viisi pistettä, jos vapaa-ajan- tai liikuntatoiminnot on koottu hyvinvointikeskukseksi.

3 artikla

1. Poiketen siitä, mitä päätöksen 2000/728/EY 1 artiklan 3 kohdassa säädetään, ympäristömerkkiä koskevia mikroyritysten hakemusmaksuja alennetaan 75 prosentilla; mitään muita alennuksia ei voida myöntää.

2. Poiketen siitä, mitä päätöksen 2000/728/EY 2 artiklan 5 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, mikroyritysten pienin mahdollinen ympäristömerkin vuosimaksu on 100 euroa.

3. Kaikkien majoituspalvelujen vuosittainen myynti lasketaan kertomalla myyntihinta yöpymisvuorokausien määrällä ja vähentämällä saadusta tulosta 50 prosenttia. Myyntihinnaksi katsotaan keskimääräinen hinta, jonka vierailija maksaa yöpymisestä, ja siihen sisältyvät kaikki palvelut, joista ei peritä erillistä maksua.

4. Tuoteryhmään sovelletaan päätöksen 2000/728/EY 2 artiklan 6–10 kohdassa säädettyjä vuosimaksun vähimmäismäärän alennuksia.

4 artikla

Tuoteryhmään "majoituspalvelut" sovellettavat ekologiset arviointiperusteet sekä niihin liittyvät arviointi- ja todentamisvaatimukset ovat voimassa neljä vuotta tämän päätöksen tekopäivästä.

5 artikla

Hallinnollisia tarkoituksia varten tuoteryhmälle "majoituspalvelut" annetaan tunnusnumero "025".

6 artikla

Kumotaan päätös 2003/287/EY.

7 artikla

1. Tuoteryhmää "majoituspalvelut" koskevat ympäristömerkkihakemukset, jotka on toimitettu ennen tämän päätöksen tekopäivää, on arvioitava päätöksessä 2003/287/EY vahvistettujen edellytysten mukaisesti.

2. Tuoteryhmää "majoituspalvelut" koskevat ympäristömerkkihakemukset, jotka on toimitettu tämän päätöksen tekopäivän

jälkeen, mutta viimeistään 31 päivänä lokakuuta 2009, voivat perustua joko päätöksessä 2003/287/EY tai tässä päätöksessä vahvistettuihin perusteisiin.

Kyseiset hakemukset on arvioitava niiden perusteiden mukaisesti, joihin hakemukset perustuvat.

3. Jos ympäristömerkki on myönnetty sellaisen hakemuksen perusteella, joka on arvioitu päätöksessä 2003/287/EY vahvistettujen perusteiden mukaisesti, ympäristömerkkiä saa käyttää 12 kuukautta tämän päätöksen tekopäivästä.

8 artikla

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 9 päivänä heinäkuuta 2009.

Komission puolesta

Stavros DIMAS

Komission jäsen

LIITE

YLEISET PERIAATTEET

Arviointiperusteiden tavoitteet

Arviointiperusteiden avulla pyritään vähentämään tärkeimpiä ympäristövaikutuksia majoituspalvelujen elinkaaren kolmessa vaiheessa (hankinnat, palvelun tarjoaminen, jätteet). Erityisesti niiden avulla pyritään:

- vähentämään energiankulutusta,
- vähentämään vedenkulutusta,
- vähentämään jätteen syntymistä,
- suosimaan uusiutuvien energialähteiden ja ympäristölle vähemmän vaarallisten aineiden käyttöä,
- edistämään ympäristöviestintää ja -kasvatusta.

Arviointi- ja todentamisvaatimukset

Eryiset arviointi- ja todentamisvaatimukset on ilmoitettu välittömästi A ja B jaksossa vahvistettavan arviointiperusteen alla. Tarvittaessa voidaan käyttää muita kuin kullekin vaatimukselle ilmoitettuja testimenetelmiä ja standardeja, jos hakemusten arvioinnista vastaava toimivaltainen elin hyväksyy niiden vastaavuuden. Kun hakijan edellytetään esittävän vakuutuksia, asiakirjoja, analyyskejä, testausselesteita tai muita todisteita arviointiperusteiden noudattamisesta, nämä voivat olla peräisin hakijalta ja/tai tämän tavarantoimittajilta ja/tai näiden tavarantoimittajilta jne. aina tarpeen mukaan.

Toimivaltaisten viranomaisten on suoritettava tarkastuksia paikan päällä ennen ympäristömerkin myöntämistä.

Toimivaltaiset elimet voivat tarvittaessa pyytää esittämään todentamista tukevia asiakirjoja ja toteuttaa riippumattomia tarkastuksia. Toimivaltaisten viranomaisten on valvottava perusteiden noudattamista ympäristömerkin voimassaoloaikana.

Hakemusten arvioinnissa ja arviointiperusteiden noudattamisen tarkastuksessa toimivaltaisten elinten suositellaan ottavan huomioon tunnustettujen ympäristöasioiden hallintajärjestelmien kuten EU:n ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmä EMASin tai ISO 14001 -standardin noudattaminen. (Huomautus: näiden hallintojärjestelmien soveltaminen ei ole pakollista.)

Yleiset vaatimukset

Voidakseen hakea ympäristömerkkiä hakijan on täytettävä yhteisön, kansalliset ja paikalliset vaatimukset. Hakijan on taattava erityisesti seuraavat asiat:

1. Rakennettu ympäristö on rakennettu laillisesti ja kaikkien niiden asiaankuuluvien lakien ja asetusten, erityisesti maaseman ja biologisen monimuotoisuuden suojeluun liittyvien, mukaisesti, joita sovelletaan siihen alueeseen, jolle se on rakennettu.
2. Rakennettu ympäristö on energian säästöä, vesivaroja, veden käsittelyä ja jäteväettä, jätteen keräystä ja loppukäsittelyä, laitteiden ylläpitoa ja huoltoa sekä turvallisuutta ja terveyttä koskevien yhteisön, kansallisten ja paikallisten lakien ja asetusten mukainen.
3. Yritys on toiminnassa ja rekisteröity kansallisten ja/tai paikallisten lakien mukaisesti ja sen henkilökunta on palkattu laillisesti ja vakuutettu.

A JAKSO

PAKOLLISET ARVIOINTIPERUSTEET (2 ARTIKLAN 1 KOHDASSA TARKOITETUT ARVIOINTIPERUSTEET)**ENERGIA****1. Uusiutuvista energialähteistä tuotettu sähkö**

Vähintään 50 prosenttia kaikkiin tarkoituksiin käytettävästä sähköstä on oltava tuotettu uusiutuvista energialähteistä, sellaisina kuin ne määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2001/77/EY⁽¹⁾.

(¹) EYVL L 283, 27.10.2001, s. 33.

Tätä arviointiperustetta ei sovelleta sellaisiin majoituspalveluihin, joilla ei ole pääsyä markkinoille, joilla tarjotaan uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä.

Sähkötoimittajan vaihtoa koskevia vähintään kahden vuoden sitovia sopimusrajoitteita (kuten rangaistusmaksuja) voidaan pitää osoituksena siitä, että palveluntarjoajalla ei ole pääsyä uusiutuvista energialähteistä tuotettavan sähkön markkinoille.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava sähkötoimittajan antama vakuutus (tai tämän kanssa tehty sopimus), josta käy ilmi uusiutuvien energialähteiden luonne, uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön prosenttiosuus toimitetusta sähköstä, asiakirjat käytetyistä lämmityskattiloista (lämmönkehittimistä), jos sellaisia on, sekä suurin prosenttiosuus, joka voidaan toimittaa. Direktiivin 2001/77/EY mukaisesti uusiutuvilla energialähteillä tarkoitetaan uusiutuvia, muita kuin fossiilisia energialähteitä (tuuli-, aurinko-, maalämpö-, aalto- ja vuorovesienergiaa, vesivoimaa, biomassaa, kaatopaikkakäyttöjätteiden käsittelylaitosten kaasuja ja biokaasuja). Jos majoituspalvelulla ei ole pääsyä markkinoille, joilla tarjotaan uusiutuvista energialähteistä tuotettavaa sähköä, on toimitettava asiakirjatodisteet siitä, että uusiutuvaa energiaa koskeva pyyntö on toimitettu.

2. Hiili ja raskas polttoöljy

Energialähteenä ei saa käyttää raskasta polttoöljyä, jonka rikkipitoisuus on yli 0,1 prosenttia, eikä hiiltä. Tämän perusteen soveltamisalaan ei kuulu koristetakoissa käytettävä hiili.

Tätä arviointiperustetta sovelletaan ainoastaan sellaisiin majoituspalveluihin, joilla on oma lämmöntuottojärjestelmä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja ilmoitettava käytetyt energialähteet.

3. Hyötysuhde ja lämmöntuotanto

Jos ympäristömerkin voimassaoloaikana asennetaan uutta lämmöntuotantokapasiteettia, sen on oltava erittäin korkean hyötysuhteen yhteistuotantoyksikkö (sellaisena kuin se määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY⁽¹⁾ 3 artiklassa ja liitteessä III), lämpöpumppu tai tehokas kattila. Viimeksi mainitussa tapauksessa tällaisen kattilan hyötysuhteen on oltava neljä tähteä (noin 92 % 50 °C:ssa ja 95 % 70 °C:ssa), kun se mitataan neuvoston direktiivin 92/42/ETY⁽²⁾ mukaisesti tai asiaa koskevien tuotestandardien ja määräysten mukaisesti niiden kattiloiden osalta, jotka eivät kuulu mainitun direktiivin soveltamisalaan.

Direktiivin 92/42/ETY määritelmän mukaisten nestemäisiä tai kaasumaisia polttoaineita käyttävien olemassa olevien kuumavesikattiloiden on täytettävä direktiivissä esitetyt hyötysuhdevaatimukset vähintään kolmen tähden mukaisesti, kuten direktiivissä vahvistetaan. Olemassa olevien yhteistuotantoyksiköitten on oltava direktiivin 2004/8/EY korkean hyötysuhteen määritelmän mukaisia. Direktiivin 92/42/ETY⁽³⁾ soveltamisalaan kuulumattomien lämmityskattiloiden hyötysuhteen on oltava valmistajan ohjeiden ja hyötysuhdetta koskevan kansallisen ja paikallisen lainsäädännön mukainen. Tällaisten olemassa olevien lämmityskattiloiden hyötysuhde ei kuitenkaan saa olla alle 88 prosenttia (biomassaa käyttäviä lämmityskattiloita lukuun ottamatta).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava kattilan myynnistä ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä, josta käy ilmi sen hyötysuhde.

4. Ilmastointi

Ympäristömerkin voimassaoloaikana ostettujen kotitalouksien ilmastointijärjestelmien on kuuluttava vähintään energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin säädetään komission direktiivissä 2002/31/EY⁽⁴⁾, tai niillä on oltava vastaava energiatehokkuus.

Huomautus. Tätä arviointiperustetta ei sovelleta laitteisiin, joissa voidaan käyttää myös muita energianlähteitä, ilmasta veteen- ja vedestä veteen -laitteisiin eikä yksiköihin, joiden jäähdysteho on yli 12 kW.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava valmistajan tai ilmastointijärjestelmän asennuksesta, myynnistä ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä.

⁽¹⁾ EUVL L 52, 21.2.2004, s. 50.

⁽²⁾ EYVL L 167, 22.6.1992, s. 17.

⁽³⁾ Direktiivin 92/42/ETY 3 artiklassa direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jätetään seuraavat kattilat: kuumavesikattilat, joissa voidaan käyttää erilaisia polttoaineita, myös kiinteitä polttoaineita; kuumaa vettä tuottamiseen tarkoitettuja laitteita; kattilat, jotka on suunniteltu sellaisiksi, että niissä voidaan käyttää polttoaineita, joiden ominaisuudet poikkeavat merkittävästi yleisesti kaupan pidettyjen nestemäisten ja kaasumaisten polttoaineiden ominaisuuksista (teollinen jätteenkaatu, biokaasu jne.); liedet ja laitteet, jotka on suunniteltu pääasiassa lämmittämään tiloja, joihin ne on asennettu, ja joiden lisätehtävänä on tuottaa kuumaa vettä keskuslämmitykseen ja talouskäyttöön.

⁽⁴⁾ EYVL L 86, 3.4.2002, s. 26.

5. Rakennusten energiatehokkuus

Majoituspalvelun on noudatettava rakennusten hyötysuhdevaatimuksiin ja rakennusten energiatehokkuuteen liittyvää kansallista ja lainsäädäntöä ja paikallisia rakentamismääräyksiä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/91/EY⁽¹⁾ mukainen energiatodistus, tai jos sellainen ei ole kansallisessa täytäntöönpanojärjestelmässä käytössä, riippumattoman rakennusten energiatehokkuusasiantuntijan suorittaman energiakatselmuksen tulokset.

6. Ikkunoiden eristys

Lämmitettyjen ja/tai ilmastoitujen huoneiden ja yleisten tilojen kaikissa ikkunoissa on oltava riittävä lämmöneristys paikalliset määräykset ja ilmasto-olosuhteet huomioon ottaen ja niissä on oltava riittävä äänieristys.

Kaikkien lämmitettyjen ja/tai ilmastoitujen huoneiden ja yleisten tilojen ikkunoiden, jotka asennetaan tai korjataan yhteisön ympäristömerkin myöntämisen jälkeen, on oltava direktiivin 2002/91/EY 4, 5 ja 6 artiklan, neuvoston direktiivin 89/106/ETY⁽²⁾ ja näiden direktiivien täytäntöönpanemiseksi annettujen kansallisten teknisten määräysten mukaiset.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava alan ammattilaisen antama vakuutus, josta käy ilmi lämmönläpäisyarvo (U-arvo) sekä se, että tätä perustetta noudatetaan. Direktiivin 2002/91/EY mukaisten ikkunoiden osalta hakijan on toimitettava energiatodistus, tai jos sellainen ei ole käytössä kansallisessa täytäntöönpanojärjestelmässä, rakentajan vakuutus.

7. Lämmityksen tai ilmastoinnin kytkeminen pois päältä

Jos lämmitys ja/tai ilmastointi ei kytkeydy automaattisesti pois päältä, kun ikkunat ovat avoimia, tilassa on oltava helposti saatavilla tiedote, jossa muistutetaan vieraita sulkemaan ikkuna tai ikkunat, jos lämmitys tai ilmastointi on päällä. Yhteisön ympäristömerkin myöntämisen jälkeen hankituissa erillisissä lämmitys- tai ilmastointijärjestelmissä on oltava automaattinen järjestelmä, joka katkaisee lämmityksen tai ilmastoinnin, kun ikkunat avataan.

Tätä arviointiperustetta sovelletaan ainoastaan sellaisiin majoituspalveluihin, joissa on lämmitys- ja/tai ilmastointijärjestelmä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava (tarvittaessa) vieraille suunnatun tiedotteen teksti.

8. Valojen sammuttaminen

Jos huoneiden valot eivät sammu automaattisesti, tilassa on oltava helposti vieraiden nähtävillä tiedote, jossa heitä pyydetään sammuttamaan valot poistuessaan tilasta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja kuvattava tiedotusmenettelyt.

9. Energiatehokkaat lamput

a) Vähintään 80 prosenttia kaikista majoituspalvelun lamputa on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin se määritellään komission direktiivissä 98/11/EY⁽³⁾. Tätä vaatimusta ei sovelleta valaisimiin, joiden rakenteelliset ominaisuudet estävät energiansäästölampujen käytön.

b) 100 prosenttia lamputa, jotka sijaitsevat tiloissa, joissa ne todennäköisesti ovat päällä yli viisi tuntia vuorokaudessa, on kuuluttava direktiivissä 98/11/EY määritelyyn energiatehokkuusluokkaan A. Tätä vaatimusta ei sovelleta valaisimiin, joiden rakenteelliset ominaisuudet estävät energiansäästölampujen käytön.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen molempien osien noudattamisesta ja ilmoitettava käytettyjen lamppujen energiatehokkuusluokat.

⁽¹⁾ EYVL L 1, 4.1.2003, s. 65.

⁽²⁾ EYVL L 40, 11.2.1989, s. 12.

⁽³⁾ EYVL L 71, 10.3.1998, s. 1.

10. Ulkolämmittimet

Majoituspalvelu saa käyttää ulkoalueiden, kuten tupakointipaikkojen tai ruokailualueiden, lämmittämiseen ainoastaan uusiutuvista energialähteistä tuotetulla energialla toimivia laitteita.

Arviointi ja todentaminen: Jos laitteet toimivat uusiutuvista energialähteistä saadulla energialla, hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja ilmoitettava käytetyt energialähteet.

VESI

11. Veden virtausnopeus vesihanoissa ja suihkupäissä

Veden keskimääräinen virtausnopeus vesihanoissa ja suihkupäissä, keittiön ja kylpyammeen hanoja lukuun ottamatta, saa olla enintään 9 litraa minuutissa.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja asiaa koskevat asiakirjat, mukaan lukien selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen.

12. WC-tilojen roskakorit

Kaikissa WC-tiloissa on oltava asianmukainen roskakori, ja vieraita on pyydetävä sijoittamaan tietyn tyyppiset jätteet roskakoriin WC:stä huuhtomisen sijaan.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava vieraille annettavat tiedot.

13. Pisuaarien huuhtominen

Kaikki pisuaarit on varustettava automaattisella (ajastettu) tai manuaalisella huuhtelulla siten, että huuhtelu ei ole jatkuvaa.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asennettuja pisuaareja koskevat asiakirjat.

14. Pyyhkeiden ja lakanoiden vaihto

Vieraille on heidän saapuessaan tiedotettava majoituspalvelun ympäristöpolitiikasta. Tiedotteessa on selitettävä, että huoneiden lakanat ja pyyhkeet vaihdetaan joko vieraan pyynnöstä tai ilman eri pyyntöä majoituspalvelun ympäristöohjelmassa vahvistetuun tai lain ja/tai kansallisten määräysten edellyttämin väliajoin. Tätä sovelletaan ainoastaan majoituspalveluihin, joiden palveluun pyyhkeet ja/tai lakanat kuuluvat.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asianmukaiset asiakirjat siitä, kuinka vieraille tiedotetaan asiasta ja miten majoituspalvelu noudattaa vieraiden pyyntöjä.

15. Asianmukainen jätevesihuolto

Majoituspalvelun on tiedotettava vieraille ja henkilökunnalle asianmukaisesta jäteveden käsittelystä, jotta jäteveden mukana ei hävitettäisi aineita, jotka saattavat estää jäteveden käsittelyn yhdyskuntajätevesisuunnitelman tai yhteisön säännösten mukaisesti. Jos kunnalla ei ole jätevesisuunnitelmaa, leirintäalueen on toimitettava luettelo aineista, joita ei Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2006/118/EY⁽¹⁾ mukaisesti saa hävittää jäteveden mukana.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja mahdollisuuksien mukaan jätevesisuunnitelma sekä vieraille ja henkilökunnalle suunnattu tiedote.

(¹) EUVL L 372, 27.12.2006, s. 19.

PESU- JA DESINFIOINTIAINEET

16. Desinfointiaineet

Desinfointiaineita saa käyttää ainoastaan kohteissa, joissa niiden käyttö on välttämätöntä lakisääteisten hygieniavaatimusten noudattamiseksi.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja tiedot siitä, missä ja milloin desinfointiaineita on käytetty.

JÄTE

17. Vieraiden suorittama jätteiden lajittelu

Vieraille on tiedotettava siitä, miten ja missä majoituspalveluun kuuluvalla alueella he voivat lajitella jätteet parhaiden paikallisten ja kansallisten järjestelmien mukaisesti. Huoneissa tai helposti havaittavassa paikassa on oltava jätteiden lajittelua varten riittävästi jäteastioita.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta sekä asiaa koskevat tiedotteet vieraille sekä selvitys siitä, missä jäteastiat sijaitsevat majoituspalvelun alueella.

18. Jätteiden lajittelu

Jätteet on lajiteltava sellaisiin luokkiin, jotka paikalliset tai kansalliset jätteenkäsittelylaitokset voivat helposti käsitellä; erityisesti on huolehdittava vaarallisista jätteistä, jotka on lajiteltava, kerättävä ja käsiteltävä, kuten luetellaan komission päätöksessä 2000/532/EY⁽¹⁾, ja jätteet on toimitettava asianmukaiseen käsittelyyn. Tähän luetteloon sisältyvät esimerkiksi väriaineet, musteet, jäädytys- ja sähkölaitteet, paristot, energiansäästölamput, lääkkeet, rasvat/öljyt sekä sähkölaitteet, sellaisina kuin ne yksilöidään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/96/EY⁽²⁾ ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2002/95/EY⁽³⁾.

Jos paikalliset viranomaiset eivät ole järjestäneet jätteiden erillistä keräystä ja/tai loppukäsittelyä, majoitusliikkeen on lähetettävä niille kirje, jossa ne ilmoittavat haluavansa lajitella jätteet ja ilmaiseksi huolensa siitä, ettei erillistä keräystä ja/tai käsittelyä ole järjestetty. Jos paikalliset viranomaiset eivät järjestä vaarallisten jätteiden loppukäsittelyä, hakijan on toimitettava vuosittain paikallisten viranomaisten antama vakuutus siitä, ettei vaarallisten jätteiden käsittelyjärjestelmää ole käytössä.

Paikallisille viranomaisille osoitettu pyyntö järjestää jätteiden erillinen keräys ja/tai käsittely on tehtävä vuosittain.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta sekä tiedot paikallisten viranomaisten hyväksymistä jäteluokista ja/tai tarvittavat yksityisten yritysten kanssa tehdyt jätehuoltosopimukset. Hakijan on toimitettava tarvittaessa vakuutus vuosittain paikallisille viranomaisille.

19. Kertakäyttöt tuotteet

Ellei laki sitä vaadi, ei kertakäyttöisiä toalettarivikkeitä (ei täyttöpulloissa), kuten shampoota ja saippuaa, eikä muita tuotteita (ei uudelleenkäytettäviä), kuten suihkumyrsyjä, hiusharjoja, kynsiviiloja saa käyttää. Jos laki edellyttää tällaisten kertakäyttöisten tuotteiden käyttämistä, hakijan on tarjottava vieraille molemmat vaihtoehdot ja rohkaistava heitä asianmukaisilla tiedotteilla käyttämään muita kuin kertakäyttöisiä tuotteita.

Kertakäyttöisiä juoma-astioita (mukeja ja laseja), lautasia ja ruokailuvälineitä saa käyttää ainoastaan, jos ne on valmistettu uusiutuvista raaka-ainesta ja ovat biohajoavia ja kompostoituvia EN 13432:n mukaisesti.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta sekä asiaan kuuluvat asiakirjat, joista käy ilmi, miten arviointiperuste on täytetty (mukaan lukien tarvittaessa kertakäyttötutuotteiden käytön velvoittava lainsäädäntö) ja yhdenmukaiset asiakirjat uudelleentäytettävistä tuotteista ja/tai tarvittaessa vieraille annettava tiedot, joilla näitä rohkaistaan käyttämään muita kuin kertakäyttöisiä tuotteita.

Hakijan on osoitettava, että kertakäyttöiset juoma-astiat (mukit ja lasit), lautaset ja ruokailuvälineet ovat tämän arviointiperusteen mukaiset, ja toimitettava todisteet siitä, että ne ovat EN 13432:n mukaiset.

⁽¹⁾ EYVL L 226, 6.9.2000, s. 3.

⁽²⁾ EUVL L 37, 13.2.2003, s. 24.

⁽³⁾ EUVL L 37, 13.2.2003, s. 19.

20. Aamiaispakkaukset

Ellei laki sitä vaadi, kerta-annospakkauksia ei saa käyttää aamiaisella tai ateriapalvelussa, lukuun ottamatta maitorasvaliitteitä (voi, margariini ja pehmeä juusto), suklaa- ja maapähkinävoileivitteitä sekä vähäkalorisia tai diabeetikoille tarkoitettuja hilloja ja säilykkeitä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava vakuutus arviointiperusteen noudattamisesta ja yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, sekä luettelo käytössä olevista kerta-annospakatuista tuotteista ja niiden käytön edellyttävä lainsäädäntö.

MUUT PALVELUT

21. Tupakointikielto yleisissä tiloissa

Yleisissä sisätiloissa on oltava savuton alue.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta.

22. Julkinen liikenne

Leirintäalueen pääasiallisia tiedotusmuotoja käyttäen on vieraiden ja henkilökunnan helposti saatavilla oltava tietoja siitä, kuinka majoituspalveluun ja sieltä pois pääsee julkisilla liikennevälineillä. Jos sopivaa julkista liikennettä ei ole, leirintäalueen on annettava tietoja myös muista ympäristöä vähemmän kuormittavista liikennemuodoista.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava jäljennökset saatavilla olevista tiedotteista.

YLEINEN HALLINTO

Hakijat, joilla on Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 761/2001 ⁽¹⁾ mukaisesti rekisteröity ympäristöasioiden hallintajärjestelmä tai ISO 14001 -sertifikaatti, täyttävät automaattisesti jäljempänä luetellut yleistä hallintoa koskevat arviointiperusteet lukuun ottamatta arviointiperusteita 27, 28 ja 29 (tietojen kokoaminen ja tiedot). Näissä tapauksissa näiden hallintoa koskevien pakollisten vaatimusten noudattaminen todennetaan EMAS-rekisteröinnillä tai ISO 14001 -sertifikaatilla.

23. Kattiloiden ja ilmastointijärjestelmien kunnossapito ja huolto

Kuumavesivaraajat ja -kattilat sekä ilmastointijärjestelmät on huollettava vähintään kerran vuodessa tai useammin, jos laki sitä vaatii tai se on tarpeen. Huoltotyön suorittajan on oltava asianmukaisen pätevyyden omaava ammattihenkilö, ja työssä on noudatettava CEI-standardeja ja kansallisia standardeja, jos sellaisia sovelletaan, tai laitevalmistajan antamia ohjeita.

Ilmastointijärjestelmät on huollettava (vuotojen tarkastus ja korjaus) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 842/2006 ⁽²⁾ mukaisesti, sovelluksessa olevan fluoratun kasvihuonekaasun määrän mukaisesti, seuraavasti:

- vähintään kerran kahdessatoista kuukaudessa, jos sovellus sisältää 3 kg tai enemmän fluorattuja kasvihuonekaasuja (tätä ei sovelleta laitteisiin, joissa on hermeettisesti suljettu järjestelmä ja jotka on sellaisiksi merkitty ja jotka sisältävät alle 6 kg kasvihuonekaasuja),
- vähintään kerran kuudessa kuukaudessa, jos sovellus sisältää 30 kg tai enemmän fluorattuja kasvihuonekaasuja,
- vähintään joka kolmas kuukausi, jos sovellus sisältää 300 kg tai enemmän fluorattuja kasvihuonekaasuja.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen kaikkien osien noudattamisesta ja toimitettava kuvaus kuumavesikattiloista ja niiden huolto-ohjelmasta sekä tiedot huoltotoita suorittavista henkilöistä tai yrityksistä ja siitä, mitä kohteita huollon yhteydessä tarkastetaan.

⁽¹⁾ EYVL L 114, 24.4.2001, s. 1.

⁽²⁾ EUVL L 161, 14.6.2006, s. 1.

Sellaisten ilmastointijärjestelmien osalta, jotka sisältävät 3 kg tai enemmän fluorattuja kasvihuonekaasuja, hakijan on toimitettava kirjanpito asennettujen fluorattujen kasvihuonekaasujen määrästä ja tyypistä, lisätyistä määristä ja kunnossapidon, huollon ja loppukäsittelyn yhteydessä talteenotetuista määristä sekä huollon tai kunnossapidon suorittaneen yrityksen tai teknikon tiedot sekä vuototarkastusten päivämäärät ja tulokset samoin kuin tarvittavat tiedot, joissa yksilöidään erityisesti sellaiset erilliset kiinteät laitteet, jotka sisältävät yli 30 kg fluorattuja kasvihuonekaasuja.

24. Poliitiikan määrittely ja ympäristöohjelma

Leirintäalueen johdolla on oltava ympäristöpolitiikka, ja sen on laadittava yksinkertainen ympäristöpoliittinen kannanotto sekä yksityiskohtainen toimintaohjelma ympäristöpolitiikan toteuttamisen varmistamiseksi.

Toimintaohjelmassa on määriteltävä ympäristönsuojelun tasoa koskevat tavoitteet energian, veden, kemikaalien ja jätteiden osalta. Tavoitteet on asetettava kahden vuoden välein, ja niissä on otettava huomioon myös valinnaiset arviointiperusteet ja tarvittaessa kootut tiedot. Ohjelmassa on nimettävä majoituspalvelun ympäristöjohtajana toimiva henkilö, joka vastaa tarvittavien toimien toteuttamisesta ja tavoitteiden saavuttamisesta. Yleisöllä on oltava mahdollisuus tutustua ympäristöpolitiikkaan. Vierailijoilta kyselylomakkeen tai tarkistuslistan perusteella kerätyt kommentit ja palaute on otettava huomioon.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava jäljennös ympäristöpolitiikasta tai ympäristöpoliittisesta kannanotosta ja toimintaohjelmasta sekä tiedot menettelyistä, joiden avulla vieraiden antama palaute otetaan huomioon.

25. Henkilöstön koulutus

Majoituspalvelun on annettava henkilökunnalle tietoja ja koulutusta, kirjalliset menettelyt tai käsikirjat mukaan lukien, jotta voidaan varmistaa ympäristötoimenpiteiden toteuttaminen ja parantaa tietämystä ympäristöstä säästävästä käyttäytymisestä. Erityisesti on otettava huomioon seuraavat asiat:

Energian säästäminen:

— Henkilökunnalle on annettava koulutusta energian säästämisestä.

Veden säästäminen:

— Henkilökunta on koulutettava tarkistamaan päivittäin näkyvät vuodot ja toteuttamaan tarvittavat toimet.

— Istutuksia ja ulkoalueita on tavallisesti kastettava aamulla tai auringonlaskun jälkeen, jos se on alueellisten tai ilmasto-olosuhteiden kannalta sopivaa.

— Henkilökunnalle on tiedotettava majoituspalvelun politiikasta pyyhkeiden vaihtoa koskevan arviointiperusteen 14 osalta ja annettava ohjeet siitä, kuin arviointiperustetta noudatetaan.

Kemialliset aineet:

— Henkilökunta on koulutettava olemaan ylittämättä pesu- ja desinfointiaineiden pakkauksissa ilmoitettuja suositeltuja annoksia.

Jätteet:

— Henkilökunta on koulutettava keräämään ja jaottelemaan jäte sekä toimittamaan se asianmukaisesti loppukäsittelyyn arviointiperusteen 18 mukaisesti luokkiin, jotka voidaan käsitellä erikseen paikallisissa tai kansallisissa jätehuoltolaitoksissa.

— Henkilökunta on koulutettava keräämään ja jaottelemaan sekä toimittamaan loppukäsittelyyn asianmukaisesti ne vaaralliset jätteet, jotka luetellaan päätöksessä 2000/532/EY ja jotka määrittellään arviointiperusteessa 18.

Kaikille uusille työntekijöille on annettava riittävä koulutus neljän viikon kuluessa työsuhteen alkamisesta, ja koko henkilökunnalle on järjestettävä koulutusta vähintään kerran vuodessa.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava tiedot koulutusohjelmasta ja sen sisällöstä sekä siitä, keille työntekijöille on annettu minkälaista koulutusta ja milloin. Hakijan on myös toimitettava jäljennökset kaikkia edellä mainittuja kysymyksiä koskevista menettelyistä ja henkilöstölle jaetuista tiedotteista.

26. Vieraille annettavat tiedot

Majoituspalvelun on annettava tietoja vierailijoille, myös konferenssivieraille, ympäristöpolitiikastaan, mukaan lukien turvallisuus- ja paloturvallisuuskohdat, ja pyydettyä heitä osallistumaan sen täytäntöönpanoon. Vieraille annettavissa tiedoissa on viitattava sen ympäristöpolitiikan puitteissa toteutettuihin toimiin ja annettava tietoa yhteisön ympäristömerkistä. Vastaanotossa on aktiivisesti tarjottava vieraille nämä tiedot sekä kyselylomake, jossa nämä voivat ilmaista näkemyksensä majoituspalvelun ympäristönäkökohdista. Tiedotteita, joissa vieraita pyydetään tukemaan ympäristötavoitteita, on oltava vieraiden nähtävillä etenkin yleisissä tiloissa ja huoneissa.

Eri aloilla toteutettavat erityiset toimet ovat:

Energia:

- Vieraille on soveltuvin osin tiedotettava arviointiperusteiden 7 ja 8 mukaisesti lämmityksen/ilmastoinnin sekä valaistuksen sammuttamisesta.

Vesi ja jätevesi:

- Kylpyhuoneissa ja WC-tiloissa on oltava vieraiden nähtävillä riittävät tiedot siitä, kuinka he voivat auttaa majoituspalvelua säästämään vettä.
- Vieraita on pyydettyä ilmoittamaan vuodoista henkilökunnalle.
- WC-tiloissa on oltava opaste, jossa vieraita pyydetään laittamaan jätteensä jäteastioihin eikä huuhtomaan WC:stä.

Jätteet:

- Jos lainsäädäntö edellyttää kertakäyttöisten tuotteiden käyttämistä, on vieraille tiedotettava majoituspalvelun jätteen määrän vähentämiseen tähtäävistä toiminnoista ja laadukkaista vaihtoehtoisista kertakäyttöisille ja kerta-annostuotteille.
- Vieraille on kerrottava, miten ja missä he voivat erottaa jätteensä paikallisten ja kansallisten järjestelmien mukaisesti majoituspalveluun kuuluvilla alueilla ja mihin he voivat sijoittaa vaaralliset aineet.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava jäljennökset opasteista ja vieraille annettavista tiedoista ja ilmoitettava tavat, joilla se aikoo jakaa ja kerätä tiedot ja kyselylomakkeet ja siitä, miten se aikoo ottaa vastaukset huomioon.

27. Energian ja veden kulutusta koskevat tiedot

Majoituspalvelulla on oltava menettelyt kokonaisenergiankulutusta (kWh), sähkönkulutusta (kWh), lämmitykseen käytetyn energian kulutusta (kWh) ja vedenkulutusta (litraa) koskevien tietojen kokoamiseksi ja seuraamiseksi.

Tiedot on koottava mahdollisuuksien mukaan kustakin saadusta laskusta tai vähintään vuosittain, majoituspalvelun aukiolokuukausien osalta, ja ne on ilmaistava myös kulutuksena yöpymisvuorokautta ja sisäpinta-alan neliometriä kohden.

Majoituspalvelun on toimitettava tiedot vuosittain hakemuksen arvioinnista vastaavalle toimivaltaiselle elimelle.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja kuvattava menettelyt. Hakijan on annettava hakemuksessa tiedot edellä mainitusta kulutuksesta vähintään edellisen kuuden kuukauden ajalta (jos tiedot ovat saatavissa). Sen jälkeen nämä tiedot on toimitettava vuosittain edellisen vuoden tai aukiolokauden ajalta.

28. Muiden tietojen kokoaminen

Majoituspalvelulla on oltava menettelyt kemikaalien kulutusta (kiloina ja/tai litroina; ilmaistava myös, onko tuote tiiviste) ja tuotetun jätteen määrää (litroina ja/tai kiloina lajittelematonta kaatopaikkajätettä) koskevien tietojen kokoamiseksi ja seuraamiseksi.

Tiedot on koottava mahdollisuuksien mukaan kuuden kuukauden välein tai ainakin vuosittain, ja ne on ilmaistava myös kulutuksena tai tuotoksena yöpymisvuorokautta ja sisäpinta-alan neliometriä kohden.

Majoitusliikkeen on toimitettava tiedot vuosittain hakemuksen arvioinnista vastaavalle toimivaltaiselle elimelle.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja kuvattava menettelyt. Hakijan on annettava hakemuksessa tiedot edellä mainitusta kulutuksesta vähintään edellisen kuuden kuukauden ajalta (jos tiedot ovat saatavissa). Sen jälkeen nämä tiedot on toimitettava vuosittain edellisen vuoden tai aukiolokauden ajalta. Hakijan on tarkennettava tarjotut palvelut ja ilmoitettava, onko leirintäalueella oma pesula.

29. Ympäristömerkissä olevat tiedot

Ympäristömerkin kentässä 2 on oltava seuraava teksti:

”Tässä majoituspalvelussa toteutetaan aktiivisesti toimia uusiutuvien energialähteiden käyttämiseksi, energian ja veden säästämiseksi, jätteen määrän vähentämiseksi ja paikallisen ympäristön tilan parantamiseksi.”

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava mallikappale ympäristömerkin tekstistä sekä vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta.

B JAKSO

VALINNAISET ARVIINTIPERUSTEET, (2 ARTIKLAN 1 JA 2 KOHDASSA TARKOITETUT ARVIINTIPERUSTEET)

Kullekin tässä jaksossa vahvistettavalle arviointiperusteelle on määritelty pisteinä tai pisteiden osina ilmaistava arvo. Saadakseen ympäristömerkin on majoituspalvelun saatava vähintään 20 pistettä.

Vaadittua yhteispistemäärää korotetaan kolmella pisteellä kustakin seuraavasta majoituspalvelun hallintaan tai omistukseen kuuluvasta lisäpalvelusta:

- ateriapalvelut (mukaan lukien aamiainen),
- vapaa-ajan- ja liikuntatoiminnot, joihin sisältyvät saunat, uima-altaat ja muut vastaavat majoituspalvelun alueella sijaitsevat toiminnot; Jos vapaa-ajantoiminnot ja liikuntatoiminnot muodostavat hyvinvointikeskuksen, yhteispistemäärää on korotettava viidellä pisteellä kolmen pisteen sijaan,
- viher- tai ulkoalueet, kuten vierailijoiden käytössä olevat puistot ja puutarhat.

ENERGIA

30. Sähköntuotanto uusiutuvista energialähteistä (enintään 4 pistettä)

Majoituspalvelulla on oltava aurinkokennojärjestelmä, paikallinen vesivoimajärjestelmä tai maalämmöllä, biomassalla tai tuulivoimalla toimiva sähkögeneraattori, joka täyttää nyt tai tulevaisuudessa vähintään 20 prosenttia vuotuisesta kokonaissähkökulutuksesta (2 pistettä).

Majoituspalvelun on syötettävä verkkoon uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähköenergian nettomäärä (2 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta sekä asiakirjat aurinko-, vesi-, maalämpö, biomassaa- tai tuulivoimajärjestelmästä ja tiedot sekä sen mahdollisesta että todellisesta tuotoksesta ja asiakirjat sähköverroista verkosta ja verkkoon todisteena siitä, että verkkoon tai verkosta on johdettu uusiutuvista energialähteistä tuotettua sähköä.

31. Uusiutuvista energialähteistä tuotettu energia (enintään 2 pistettä)

Vähintään 70 prosenttia huoneiden lämmittämiseen tai jäähdytykseen ja talousveden lämmittämiseen käytetystä kokonaisenergiasta on oltava tuotettu uusiutuvista energialähteistä. (1,5 pistettä, 2 pistettä, jos 100 % näihin tarkoituksiin käytettävästä leirintäalueen energiasta tuotetaan uusiutuvista energialähteistä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava tiedot sisätilojen ja veden lämmittämiseen käytetystä energiasta sekä asiakirjat, jotka osoittavat, että vähintään 70 prosenttia tai 100 prosenttia tästä energiasta on tuotettu uusiutuvista energialähteistä.

32. Kattilan hyötysuhde (1,5 pistettä)

Majoitusliikkeen kuumavesikattiloiden on oltava neljän tähden kattiloita, siten kuin ne määritellään direktiivissä 92/42/ETY.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava riittävät asiakirjat.

33. Kattilan NO_x-päästöt (1,5 pistettä)

Kuumavesikattiloiden on kuuluttava NO_x-päästöjen rajoittamista koskevan standardin EN 297 prA3 mukaiseen luokkaan 5 ja niiden päästöjen on oltava alle 60 mg NO_x/kWh (kaasukäyttöiset kondenssikattilat) tai 70 mg No_x/kWh (muut kuin kaasukäyttöiset kondenssikattilat, joiden nimellisteho on enintään 120 kW).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava kuumavesikattilan myynnistä ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima seloste tai tekninen eritelmä.

34. Kaukolämpö (1,5 pistettä)

Ympäristömerkintää varten majoituspalvelun lämmitykseen on käytettävä tehokasta kaukolämpöä seuraavasti.

Lämpö on tuotettava joko korkean hyötysuhteen yhteistuotantoyksiköillä, sellaisina kuin ne määritellään direktiivissä 2004/8/EY ja mainitun direktiivin soveltamiseksi annetuissa komission säädöksissä, tai erillisillä lämpöä tuottavilla kattiloilla, joiden hyötysuhde on sama tai parempi kuin sovellettava vertailuarvo, joka vahvistetaan komission päätöksessä 2007/74/EY ⁽¹⁾.

Lisäksi:

Kaukolämmön jakeluverkoston putkien on oltava tällaisia putkia koskevien soveltuvien CEN-standardien vaatimusten mukaiset.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asiakirjat, jotka osoittavat, että majoituspalvelu on liitetty kaukolämpöverkkoon.

35. Lämmön ja sähkön yhteistuotanto (1,5 pistettä)

Majoituspalvelun sähkö- ja lämpö on tuotettava hyötysuhteeltaan korkealla yhteistuotantoyksiköllä direktiivin 2004/8/EY mukaisesti. Jos majoituspalvelulla on tällainen yhteistuotantoyksikkö, on sen avulla tuotettava vähintään 70 prosenttia alueella kulutettavasta lämmöstä ja sähköstä. Tarjonta on laskettava direktiivissä 2004/8/EY vahvistetulla menetelmällä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitosta koskevat asiakirjat.

36. Lämpöpumput (enintään 2 pistettä)

Majoituspalvelulla on oltava lämmitykseen ja/tai ilmastointiin käytettävä lämpöpumppu (1,5 pistettä). Majoituspalvelun lämpöpumpulle on myönnetty yhteisön ympäristömerkki tai muu ISO:n tyyppi I mukainen ympäristömerkki (2 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava lämpöpumppua koskevat asiakirjat.

⁽¹⁾ EUVL L 32, 6.2.2007, s. 183.

37. Lämmön talteenotto (enintään 1,5 pistettä)

Majoituspalvelulla on oltava lämmön talteenottojärjestelmä yhdessä (1 piste) tai kahdessa (1,5 pistettä) seuraavista järjestelmistä: jäähdytysjärjestelmät, tuulettimet, pesukoneet, astianpesukoneet, uima-altaat, saniteettijätevesi.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava lämmön talteenottojärjestelmää koskevat asiakirjat.

38. Lämmönsäätely (1,5 pistettä)

Kunkin yleisen tilan ja huoneen lämpötilaa on voitava säätää erikseen.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava lämmönsäätelyjärjestelmää koskevat asiakirjat.

39. Rakennusten energiatehokkuuskatselmus (1,5 pistettä)

Riippumattoman asiantuntijan on suoritettava majoituspalvelun energiatehokkuuskatselmus kahdesti vuodessa. Majoituspalvelun on pantava täytäntöön vähintään kaksi energiatehokkuuden parantamiseen liittyvää katselmuksen johdosta tehtyä suositusta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava energiatehokkuuskatselmuksen raportti ja yksityiskohtaiset asiakirjat siitä, miten majoituspalvelu on täyttänyt tämän arviointiperusteen.

40. Ilmastointi (enintään 2 pistettä)

Kaikkien majoituspalvelussa olevien kotitalouksien ilmastointilaitteiden energiatehokkuuden on oltava 15 prosenttia korkeampi kuin direktiivissä 2002/31/EY vahvistettu A luokan kynnysarvo (1,5 pistettä). Kaikkien majoituspalvelussa olevien kotitalouksien ilmastointilaitteiden energiatehokkuuden on oltava 30 prosenttia korkeampi kuin direktiivissä 2002/31/EY vahvistettu A luokan kynnysarvo (2 pistettä).

Tätä arviointiperustetta ei sovelleta laitteisiin, joissa voidaan käyttää myös muita energianlähteitä, ilmasta veteen- ja vedestä veteen -laitteisiin, eikä yksiköihin, joiden jäähdytysteho on yli 12 kW.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava tarvittavat asiakirjat, joista käy ilmi tämän arviointiperusteen noudattaminen.

41. Ilmastoinnin ja lämmitysjärjestelmän automaattinen kytkeytyminen pois päältä (1,5 pistettä)

Huoneiden ilmastoinnin ja lämmityksen on kytkeydyttävä automaattisesti pois päältä, kun ikkunat avataan.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava ilmastointijärjestelmän asennuksesta, myynnistä ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä.

42. Ekologisesti kestävä rakentaminen (3 pistettä)

Majoitusliikkeen on oltava rakennettu ekologisesti kestävä rakentamisen periaatteiden (bioclimatic architectural principles) mukaisesti.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset asiakirjat.

43. Jääkaappien (1 piste), uunien (1 piste), astianpesukoneiden (1 piste), pesukoneiden (1 piste), kuivausrumpujen (1 piste) ja toimistolaitteiden (1 piste) energiatehokkuus (enintään 3 pistettä)

a) (1 piste): Kaikkien kotitalouskäyttöön tarkoitettujen jääkaappien on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A+ tai A++, sellaisina kuin ne määritellään komission direktiivissä 94/2/EY⁽¹⁾, ja kaikkien minibaarien on kuuluttava vähintään luokkaan B.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi kaikkien jääkaappien ja pakastimien sekä minibaarien energiatehokkuusluokka.

⁽¹⁾ EYVL L 45, 17.2.1994, s. 1.

- b) (1 piste): Kaikkien kotitalouskäyttöön tarkoitettujen sähköuunien on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin se määritellään komission direktiivissä 2002/40/EY ⁽¹⁾.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi kotitalouksien sähköuunien energiatehokkuusluokka.

Huomautus: Tätä arviointiperustetta ei sovelleta uuneihin, jotka eivät ole sähkökäyttöisiä tai jotka eivät jostain muusta syystä kuulu direktiivin 2002/40/EY soveltamisalaan (esimerkiksi teollisuusuunit).

- c) (1 piste): Kaikkien kotitalouskäyttöön tarkoitettujen astianpesukoneiden on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin se määritellään komission direktiivissä 97/17/EY ⁽²⁾.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi kotitalouksien astianpesukoneiden energiatehokkuusluokka.

Huomautus: Tätä arviointiperustetta ei sovelleta astianpesukoneisiin, jotka eivät kuulu direktiivin 97/17/EY soveltamisalaan (kuten teollisuusastianpesukoneet).

- d) (1 piste): Kaikkien kotitalouskäyttöön tarkoitettujen pesukoneiden on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin se määritellään komission direktiivissä 95/12/EY ⁽³⁾.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi kotitalouksien pesukoneiden energiatehokkuusluokka.

Huomautus: Tätä arviointiperustetta ei sovelleta pesukoneisiin, jotka eivät kuulu direktiivin 95/12/EY soveltamisalaan (kuten teollisuuspesukoneet).

- e) (1 piste): Vähintään 80 prosenttia toimistolaitteista (henkilökohtaisista tietokoneista, näytöistä, fakseista, tulostimista, skannereista ja kopiokoneista) täyttää Energy Star -merkin vaatimukset, sellaisena kuin ne määritellään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 106/2008 ⁽⁴⁾ ja komission päätöksessä 2003/168/EY ⁽⁵⁾.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi, että toimistolaitteille voidaan myöntää Energy Star -merkki.

- f) (1 piste): Kaikkien sähköllä toimivien kuivausrumpujen on kuuluttava energiatehokkuusluokkaan A, sellaisena kuin se määritellään komission direktiivissä 95/13/EY ⁽⁶⁾.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava asiakirjat, joista käy ilmi kotitalouksien sähköllä toimivien kuivausrumpujen energiatehokkuusluokka.

Huomautus: Tätä arviointiperustetta ei sovelleta pesukoneisiin, jotka eivät kuulu direktiivin 95/13/EY soveltamisalaan (kuten teollisuuskuivausrummut).

44. Sähkökäyttöiset käsien- ja hiustenkuivaajat, joissa on liiketunnistin (2 piste)

Kaikkien sähkökäyttöisten käsienkuivaajien (1 piste) ja hiustenkuivaajien (1 piste) on oltava varustettu liiketunnistimella tai niillä täytyy olla ISO:n tyyppi I mukainen ympäristömerkki.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset asiakirjat.

⁽¹⁾ EYVL L 128, 15.5.2002, s. 45.

⁽²⁾ EYVL L 118, 7.5.1997, s. 1.

⁽³⁾ EYVL L 136, 21.6.1995, s. 1.

⁽⁴⁾ EUVL L 39, 13.2.2008, s. 1.

⁽⁵⁾ EUVL L 67, 12.3.2003, s. 22.

⁽⁶⁾ EYVL L 136, 21.6.1995, s. 28.

45. Jääkaapin sijoittaminen (1 piste)

Keittiö-, kioski- ja baarijääkaapit on sijoitettava ja säädettävä energiansäästöä koskevien periaatteiden mukaisesti energian hukkakäytön vähentämiseksi.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen

46. Huoneiden valojen automaattinen sammuminen (1,5 pistettä)

Vähintään 95 prosentissa majoituspalvelun huoneista on oltava järjestelmä, joka sammuttaa valot automaattisesti, kun vieraat poistuvat huoneesta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava näiden järjestelmien asennuksesta ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä.

47. Saunan ajastinvalvonta (1 piste)

Kaikkien saunankiukaiden ja turkkilaisten saunojen on oltava aikaohjattuja tai henkilökuntaa on ohjeistettu virran kytkemisestä ja katkaisemisesta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava näiden järjestelmien asennuksesta ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä.

48. Uusiutuvista energialähteistä tuotetulla energialla lämmitettävät uima-altaat (enintään 1,5 pistettä)

Uima-altaan veden lämmittämiseen käytettävän energian on oltava uusiutuvista energialähteistä tuotettava energiaa. Vähintään 50 prosenttia: 1 piste, 100 prosenttia: 1,5 pistettä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava tiedot uima-altaiden veden lämmittämiseen käytetystä energiasta sekä asiakirjat, jotka osoittavat, mikä osuus tästä energiasta on tuotettu uusiutuvista energialähteistä.

49. Ulkovalojen automaattinen sammuminen (1,5 pistettä)

Muiden kuin turvallisuussyistä tarvittavien ulkovalojen on sammuttava automaattisesti tietyn ajan kuluttua tai niiden on aktivoitettava liiketunnistimen kautta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava näiden järjestelmien asennuksesta ja/tai kunnossapidosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä

VESI**50. Sadeveden (2 pistettä) ja kierrätetyn veden (2 pistettä) käyttö**

a) (2 pistettä): Sadevesi on kerättävä ja sitä on käytettävä muuna kuin pesu- ja juomavetenä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat sekä asianmukaiset takuut siitä, että pesu- ja juomavesihuolto on järjestetty täysin erillään.

b) (2 pistettä): Kierrätetty vesi on kerättävä ja sitä on käytettävä muuna kuin pesu- ja juomavetenä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat sekä asianmukaiset takuut siitä, että pesu- ja juomavesihuolto on järjestetty täysin erillään sadevedestä.

51. Ulkoalueiden automaattiset kastelujärjestelmät (1,5 pistettä)

Majoituspalvelulla on oltava automaattinen järjestelmä, jolla voidaan optimoida ulos istutettujen kasvien/nurmikkojen kasteluajat ja veden kulutus.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

52. Veden virtausnopeus vesihanoissa ja suihkupäissä (1,5 pistettä)

Veden keskimääräinen virtausnopeus kaikista vesihanoista ja suihkupäistä, kylpyammeen hanoja lukuun ottamatta, saa olla enintään 8 litraa minuutissa.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

53. WC-istuinten huuhtelu (1,5 pistettä)

Vähintään 95 prosenttia WC-istuimista saa kuluttaa enintään 6 litraa vettä täydellistä huuhtelukertaa kohti.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

54. Astianpesukoneiden vedenkulutus (1 piste)

Astianpesukoneiden vedenkulutuksen (joka ilmaistaan yksikkönä W_{mitattu}) on oltava pienempi tai yhtä suuri kuin jäljempänä olevassa yhtälössä määritetty kynnyisarvo, kun käytetään samaa EN 50242 -testausmenetelmää ja ohjelmaa kuin direktiivissä 97/17/EY:

$$W_{\text{mitattu}} \leq (0,625 \times S) + 9,25$$

jossa:

W_{mitattu} = astianpesukoneen mitattu vedenkulutus litroina ohjelmaa kohti lähimpään kymmenykseen pyöristettynä,

S = astianpesukoneen vakioastiaston koko.

Tätä arviointiperustetta sovelletaan ainoastaan kotitalouksien astianpesukoneisiin.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava astianpesukoneiden valmistuksesta, myynnistä tai huollosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen seloste tai todisteet siitä, että astianpesukoneille on myönnetty yhteisön ympäristömerkki.

55. Pesukoneiden vedenkulutus (1 piste)

Majoituspalvelun asiakkaiden tai henkilökunnan käyttämät taikka majoituspalvelun käyttämän pesulapalvelun pesukoneet saavat kuluttaa enintään 12 litraa vettä pyykkikiloa kohti EN 60456 -standardin mukaisesti mitattuna, kun käytetään direktiivissä 95/12/EY tarkoitettua 60 °C:n vakiopuuvillaohjelmaa.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava pesukoneiden valmistuksesta, myynnistä tai huollosta vastaavien alan ammattilaisten laatima tekninen eritelmä tai todisteet siitä, että pesukoneille on myönnetty yhteisön ympäristömerkki. Majoituspalvelun on toimitettava pesulapalvelujen tarjoajansa laatimat tekniset asiakirjat, jotka osoittavat sen pesukoneiden olevan tämän arviointiperusteen mukaisia.

56. Veden lämpötila ja virtaus hanoissa (1 piste)

Vähintään 95 prosenttia vesihanoista on oltava sellaisia, että ne mahdollistavat veden lämpötilan ja virtauksen tarkan ja nopean säädön.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

57. Suihkujen ajastimet (1,5 pistettä)

Kaikissa henkilöstön tilojen, ulko- ja yleisten tilojen suihkuissa on oltava ajastin/liiketunnistin, joka pysäyttää veden tulon tietyn ajan kuluttua tai kun suihkua ei käytetä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

58. Uima-altaan kate (1 piste)

Uima-allas on peitettävä yöksi tai jos se on käyttämättä vuorokautta pidemmän ajan veden viilentymisen ehkäisemiseksi ja haihtumisen vähentämiseksi.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat

59. Jään poisto (enintään 1,5 pistettä)

Mikäli jäänpoisto teiltä on tarpeen, on käytettävä mekaanisia keinoja tai hiekkaa/soraa, jotta majoituspalvelun tiet olisivat turvallisia jäisissä/lumisissa olosuhteissa (1,5 pistettä).

Käytettäessä kemiallista jäänpoistoa on käytettävä aineita, jotka sisältävät korkeintaan prosentin kloridi-ioneja (C1) (1 piste), tai jäänpoistajia, joille on myönnetty yhteisön ympäristömerkki taikka kansallinen tai alueellinen ISO:n tyyppin I ympäristömerkki (1,5 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

60. Veden kovuuden ilmaiseminen (enintään 2 pistettä)

Pesula-alueiden/pesukoneiden/astianpesukoneiden läheisyydessä on oltava esillä selvitys paikallisen veden kovuudesta (1 piste), jotta vieraat ja henkilökunta voivat käyttää pesuaineita taloudellisemmin, tai koneessa on pesuaineen automaattinen annostelujärjestelmä (1 piste), joka optimoi pesuaineen käytön veden kovuuden mukaisesti.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asianmukaiset asiakirjat siitä, kuinka vieraille tiedotetaan asiasta.

61. Vettä säästävät pisuaarit (1,5 pistettä)

Kaikissa pisuaareissa on käytettävä vedetöntä järjestelmää tai niissä on oltava manuaalinen/sähkökäyttöinen huuhtelu, joka mahdollistaa kunkin pisuaarin huuhtelun erikseen käytön jälkeen.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava yksityiskohtaiset todentamista tukevat asiakirjat.

62. Kotoperäisten lajien käyttö uusissa ulkoistutuksissa (1 piste)

Kaikkien ulkoalueille istutettavien puiden ja pensaiden on oltava kotoperäisten lajien yksilöitä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava asianmukainen selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asiantuntijan laatimat asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

PESU- JA DESINFIOINTIAINEET**63. Pesuaineet (enintään 3 pistettä)**

Vähintään 80 painoprosenttia majoituspalvelun käyttämistä käsitiskiaineista ja/tai konetiskiaineista ja/tai pyykinpesuaineista ja/tai yleispesuaineista ja/tai saniteettipuhdistusaineista ja/tai saippuoista ja shampoista on oltava merkitty yhteisön ympäristömerkillä tai jollain muulla ISO:n tyyppin I mukaisella kansallisella tai alueellisella ympäristömerkillä (1 piste kustakin yhteensä neljästä pesuaineryhmästä enintään 3 pisteeseen saakka).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava tiedot ja asiakirjat (näitä tuotteita koskevat laskut mukaan lukien), joista käyvät ilmi käytettyjen tuotteiden määrät ja niiden tuotteiden määrät, joille on myönnetty ympäristömerkki.

64. Sisä- ja ulkomaalit ja lakat (enintään 2 pistettä)

Vähintään 50 prosenttia majoituspalvelun sisämaalauksista ja/tai ulkomaalauksista on tehtävä sisä- ja/tai ulkomaaleilla ja -lakoilla, joille on myönnetty yhteisön ympäristömerkki tai jokin muu ISO:n tyyppin I mukainen kansallinen tai alueellinen ympäristömerkki (1 piste sisämaalit ja -lakat, 1 piste ulkomaalit ja -lakat).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava tiedot ja asiakirjat (näitä tuotteita koskevat laskut mukaan lukien), joista käyvät ilmi käytettyjen tuotteiden määrät ja niiden tuotteiden määrät, joille on myönnetty ympäristömerkki.

65. Tuki keinotekoisien grillisytysnesteiden vaihtoehdoille (1 piste)

Majoituspalvelun alueella ei saa käyttää keinotekoisia grillisytysnesteitä, vaan näiden vaihtoehtoja, kuten rapsiöljyä tai hampputuotteita.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta.

66. Uima-altaat: Desinfointiaineen annostus (1 piste) tai luonnolliset/ekologiset uima-altaat (1 piste)

Uima-altaan on oltava varustettu automaattisella annostelujärjestelmällä, jonka avulla asianmukainen hygieniataso saavutetaan mahdollisimman pienellä määrällä desinfointiainetta (1 piste).

Tai:

Uima-altaan on oltava ekologinen/luonnollinen, jossa uimarien hygienia ja turvallisuus taataan ainoastaan luonnollisilla elementeillä (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava automaattista annostelujärjestelmää tai ekologisen/luonnollisen uima-altaan tyyppiä ja ylläpitoa tekniset asiakirjat.

67. Mekaaninen puhdistus (1 piste)

Majoitusliikkeellä on oltava tarkat menettelytavat ilman kemikaaleja tehtävää puhdistusta varten, kuten mikrokiututuotteiden tai muiden ei-kemiallisten puhdistusmateriaalien käyttö tai muut toiminnot, joilla on vastaava vaikutus.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava tarvittaessa asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

68. Luomupuutarhat (2 pistettä)

Piha-alueita on hoidettava joko täysin ilman torjunta-aineita tai luonnonmukaisen maatalouden periaatteiden mukaisesti, sellaisina kuin ne määritellään neuvoston asetuksessa (EY) N:o 834/2007 ⁽¹⁾ tai kansallisessa lainsäädännössä tai tunnustetuissa kansallisissa luomutuotantojärjestelmissä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava tarvittaessa asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

69. Hyönteis- ja tuholaistorjunta (enintään 2 pistettä)

Majoitustilan arkkitehtuurisella suunnittelulla ja hygieniakäytänteillä (kuten esimerkiksi paalujen päälle rakentaminen rottien sisäänpääsyn estämiseksi sekä hyttysverkkojen ja hyttysmyrkykierukoiden käyttö) on varmistettava, että hyönteis- ja tuholaistorjunta-aineita käytetään majoituspalvelussa mahdollisimman vähän (1 piste).

Jos hyönteis- ja tuholaistorjunta-aineita käytetään, on käytettävä ainoastaan asetuksessa (EY) N:o 834/2007 vahvistettuja luonnonmukaisessa viljelyssä sallittuja aineita tai yhteisön ympäristömerkin tai ISO:n tyyppiin I mukaisen kansallisen tai alueellisen ympäristömerkin saaneita aineita (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava tarvittaessa asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

JÄTE

70. Kompostointi (enintään 2 pistettä)

Majoitusliikkeen on lajiteltava biojätteet (puutarhajätteet, 1 piste; keittiöjätteet, 1 piste) ja varmistettava, että ne kompostoidaan paikallisviranomaisten ohjeiden mukaisesti (esim. kunnan, majoitusliikkeen tai yksityisen yrityksen toimesta).

⁽¹⁾ EUVL L 189, 20.7.2007. s. 1.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava tarvittaessa asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat

71. Kertakäyttöiset juomapakkaukset (2 pistettä)

Kertakäyttöisiä juomapakkauksia ei saa tarjota majoituspalvelun omistukseen tai suoraan hallintaan kuuluvilla alueilla.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja tiedot siitä, mitä kertakäyttötuotteita mahdollisesti käytetään ja missä lainsäädännössä tätä vaaditaan.

72. Rasvan ja öljyn käsittely (enintään 2 pistettä)

Käytössä on oltava rasvanerotin, ja paistorasvat ja -öljyt ja uppopaistorasvat ja -öljyt on kerättävä ja käsiteltävä asianmukaisesti (1 piste).

Vieraille on tarvittaessa annettava mahdollisuus käsitellä heidän omassa käytössään (esimerkiksi huoneistoissa) ollut rasva ja öljy asianmukaisesti (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

73. Käytetyt tekstiilit, huonekalut ja muut tuotteet (enintään 2 pistettä)

Käytetyt huonekalut, tekstiilit ja muut tuotteet, kuten elektroniset laitteet, on annettava hyväntekeväisyyteen majoituspalvelun toimintapolitiikan mukaisesti (2 pistettä) tai myytävä (1 piste) muille järjestöille, jotka keräävät ja jakavat edelleen tällaisia tavaroita.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat näiltä järjestöiltä.

MUUT PALVELUT

74. Kattojen maisemointi (2 pistettä)

Vähintään 50 prosenttia majoituspalvelun rakennusten soveltuvista katoista (tasakatot tai matalaharjaiset katot), joita ei käytetä muihin tarkoituksiin, on peitettävä ruoholla tai istutuksilla.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

75. Ympäristöviestintä ja -kasvatus (enintään 3 pistettä)

Majoituspalvelun on tarjottava vieraille ympäristöviestintään ja -kasvatukseen liittyviä tiedotteita, joissa käsitellään paikallista biologista monimuotoisuutta, maisemaa ja luonnonsuojelutoimenpiteitä (1,5 pistettä). Vieraille tarjottaviin ajanvietepalveluihin on sisällyttävä ympäristökasvatukseen liittyviä elementtejä (1,5 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

76. Savuttomat yleiset tilat ja huoneet (enintään 1,5 pistettä)

Yhteisten sisätilojen on oltava täysin savuttomia ja vähintään 70 prosenttia (1 piste) tai vähintään 95 prosenttia (1,5 pistettä) huoneista on oltava savuttomia.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on ilmoitettava alueiden lukumäärä ja tyyppi sekä se, mitkä niistä ovat savuttomia.

77. Polkupyörät (1,5 pistettä)

Vieraiden käytettävissä on oltava polkupyöriä. (Vähintään kolme polkupyörää 50:tä huonetta kohden).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen.

78. Vierailijoiden hakupalvelu (1 piste)

Majoituspalvelun on tarjottava julkisilla liikennevälineillä saapuville vieraille hakupalvelu ympäristöystävällisiä liikennevälineitä, kuten sähköautoa tai hevostärryä, käyttäen.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on selostettava, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja esimerkki siitä, miten tästä on tiedotettu vierailijoille.

79. Palautettavat tai täyttöpullot (enintään 3 pistettä)

Majoituspalvelun on tarjottava seuraavat juomat palautus-/täyttöpulloissa: virvoitusjuomat (1 piste), olut (1 piste) ja vesi (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat pullojen toimittajilta.

80. Ladattavat tuotteet (enintään 2 pistettä)

Majoituspalvelussa on käytettävä ainoastaan ladattavia paristoja TV:n kaukosäätimissä (1 piste) ja/tai uudelleentäytettäviä väriainekasetteja tulostimissa ja kopiolaitteissa (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, miten majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat paristojen toimittajilta ja/tai väriainekasettien täyttäjiltä.

81. Paperituotteet (enintään 3 pistettä)

Vähintään 80 prosenttia majoituspalvelun käyttämästä WC- ja talouspaperista ja/tai toimistopaperista ja/tai tulostuspaperista on oltava merkitty yhteisön ympäristömerkillä tai jollain muulla ISO:n tyyppi I mukaisella kansallisella tai alueellisella ympäristömerkillä (1 piste kustakin kolmesta paperituoteryhmästä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava tiedot ja asiakirjat (näitä tuotteita koskevat laskut mukaan lukien), joista käyvät ilmi käytettyjen tuotteiden määrät ja niiden tuotteiden määrät, joille on myönnetty ympäristömerkki.

82. Kestokulutustavarat (enintään 3 pistettä)

Vähintään 30 prosenttia majoituspalvelussa, vuokramajoitustilat mukaan lukien, olevista minkä tahansa tuoteryhmän kestokulutustavaroista (vuodevaatteet, pyyhkeet, pöytäliinat, henkilökohtaiset ja kannettavat tietokoneet, televisiot, vuodepatjat, huonekalut, pesukoneet, astianpesukoneet, jääkaapit, pölynimurit, kovat lattiapinnoitteet, lamput jne.) on oltava merkitty yhteisön ympäristömerkillä tai jollain muulla ISO:n tyyppi I mukaisella kansallisella tai alueellisella ympäristömerkillä (1 piste kustakin enintään kolmesta kestokulutustavaroitten ryhmästä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava tiedot ja asiakirjat, joista käyvät ilmi näiden tuotteiden määrät leirintäalueella ja niiden tuotteiden määrät, joille on myönnetty ympäristömerkki.

83. Paikalliset elintarviketuotteet (enintään 3 pistettä)

Kullakin aterialla, mukaan lukien aamiaisen, on tarjottava vähintään kahta paikallista elintarviketuotetta, joiden sesonki on meneillään (tuoreiden hedelmien ja vihannesten osalta) (1,5 pistettä).

Alueella mahdollisesti esiintyvien uhanalaisten lajien, kuten tiettyjen kala- ja äyriäislajien sekä riistalihan (bushmeat) ja mangrove-kasvustoa vaarantavalla tavalla viljeltyjen katkarapujen käyttö on kielletty (1,5 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

84. Luomuelintarvikkeet (enintään 2 pistettä)

Vähintään kahden ruokalajin tärkeimpien raaka-aineiden (1 piste) tai kaikkien ruokalajivaihtoehtojen aamiainen mukaan lukien (2 pistettä) on oltava tuotettu luonnonmukaisilla menetelmillä, kuten vahvistetaan asetuksessa (EY) N:o 834/2007, tai ISO:n tyyppin I ympäristömerkin mukaisesti.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat.

85. Sisäilman laatu (enintään 4 pistettä)

Majoituspalvelun täytyy taata paras mahdollinen sisäilman laatu yhden tai useamman seuraavan toimenpiteen avulla:

- huoneiden ja yleisten tilojen on oltava direktiivin 89/106/ETY liitteessä I olevan 3 kohdan vaatimusten mukaisia, eli näissä tiloissa käytettävillä maaleilla, koristeilla, huonekaluilla ja muilla materiaaleilla on oltava yhteisön ympäristömerkki tai muu vastaava vähäpäästöisyyttä osoittava ISO:n tyyppin I ympäristömerkki (2 pistettä),
- huoneiden ja yleisten tilojen on oltava hajustamattomia ja lakanat, pyyhkeet ja tekstiilit on pestävä hajustamattomilla pesuaineilla (1 piste) ja pesu on suoritettava hajustamattomia keinoja käyttäen (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava asianmukaiset todentamista tukevat asiakirjat. Hajustamattomuuden vaatimuksen osalta katsotaan riittäväksi, että hakija toimittaa luettelon hajustamattomien pesu- ja puhdistusaineiden ainesosista.

YLEINEN HALLINTO**86. Majoituspalvelun EMAS-rekisteröinti (3 pistettä) tai ISO-sertifiointi (2 pistettä)**

Majoituspalvelun on oltava rekisteröity yhteisön ympäristöasioiden hallinta- ja auditointijärjestelmään (EMAS) (3 pistettä) tai sillä on oltava ISO 14001 -sertifikaatti (2 pistettä).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on esitettävä asianmukaiset todisteet EMAS-rekisteröinnistä tai ISO 14001 -sertifioinnista.

87. Tavarantoimittajien EMAS-rekisteröinti (1,5 pistettä) tai ISO-sertifiointi (1 piste)

Ainakin yhden majoituspalvelun tärkeimmistä tavarantoimittajista tai palveluntarjoajista on oltava rekisteröity EMASiin (1,5 pistettä) tai sillä on oltava ISO 14001 -sertifikaatti (1 piste).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on esitettävä asianmukaiset todisteet ainakin yhden tärkeän tavarantoimittajansa EMAS-rekisteröinnistä tai ISO 14001 -sertifioinnista.

88. Alihankkijoiden velvollisuus noudattaa pakollisia arviointiperusteita (enintään 4 pistettä)

Jos muita ateriapalveluja tai vapaa-ajan- ja kuntoilutoimintoja annetaan alihankkijoille, näiden palvelujen on oltava niiden tässä liitteessä mainittujen pakollisten arviointiperusteiden mukaisia, joita sovelletaan kyseisiin palveluihin (2 pistettä kunkin ateria- tai juomapalvelun ja/tai vapaa-ajan-/liikuntapalvelun osalta, joita tarjotaan majoituspalvelussa).

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on toimitettava alihankkijoiden kanssa tehtyjä sopimuksia koskevat asianmukaiset asiakirjat pakollisten arviointiperusteiden noudattamisen osalta.

89. Energian- ja vedenkulutuksen mittaaminen (1 piste)

Majoituspalveluun on asennettava ylimääräiset energia- ja vesimittarit, jotta voidaan kerätä tietoja eri toimintojen ja/tai koneiden, kuten huoneiden, pyykki- ja keittiöpalvelujen ja/tai erityisten koneiden, kuten jääkaappien tai pesukoneiden kulutuksesta.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava yksityiskohtainen selvitys siitä, kuinka majoituspalvelu täyttää tämän arviointiperusteen, ja toimitettava analyysi kerätyistä tiedoista (jos niitä on jo saatavilla).

90. Täydentävät ympäristötoimet (enintään 3 pistettä)

Joko:

- a) Täydentävät ympäristötoimet (enintään 1,5 pistettä kustakin, yhteensä enintään 3 pistettä): Majoituspalvelun johdon on toteutettava majoituspalvelun ympäristönsuojelun tason parantamiseksi täydentäviä toimia, jotka eivät sisälly tässä jaksossa tai jaksossa A mainittuihin arviointiperusteisiin. Hakemuksen arvioinnista vastaava toimivaltainen elin antaa kustakin tällaisesta toimesta enintään 1,5 pistettä.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on annettava vakuutus tämän arviointiperusteen noudattamisesta ja toimitettava kattava kuvaus kustakin täydentävästä toimesta, jonka se haluaa tulevan otetuksi huomioon.

Tai:

- b) Ympäristömerkin myöntäminen (3 pistettä): Majoituspalvelulle on myönnetty jokin ISO:n tyyppin I mukainen kansallinen tai alueellinen ympäristömerkki.

Arviointi ja todentaminen: Hakijan on esitettävä asianmukaiset todisteet ympäristömerkin myöntämisestä.
